

Utveckling och hållbarhet på Åland

Det här är en text om Åland och framtiden.

Hur ska det vara att leva på Åland?

Nätverket **bärkraft.ax** har **ett mål**. Vi vill ha ett hållbart Åland. Ett Åland som är bra för alla.

Alla kan vara med och göra Åland hållbart. Välkommen du också!

bärkraft.ax

Innehåll

Åland blir bättre hela tiden	sidan 3
Nätverket bärkraft.ax	sidan 4
Vad är hållbar utveckling?	sidan 6
Vårt mål: ett hållbart Åland	sidan 10
Våra delmål	sidan 14
När och varför?	sidan 40
Tillsammans är vi starka	sidan 42
Lästips	sidan 44

Åland blir bättre hela tiden

Många tycker om Åland. Men Åland är inte ett hållbart samhälle. Vi vill ha en ö som är bra att leva på. Ett Åland som är bra för alla.

Ett hållbart samhälle är bra för människan. Det är också bra för naturen.

Hur skulle **ett hållbart Åland** se ut?
Hur skapar vi ett hållbart Åland?

Vi är alla på Åland. Även företag, föreningar och myndigheter.

Nätverket bärkraft.ax

År 2014 fattade Ålands lagting och landskapsregeringen ett beslut: Åland ska vara hållbart senast år 2051.

År 2016 bjöd man in alla på Åland till ett möte.

På mötet talade man om framtiden på Åland:

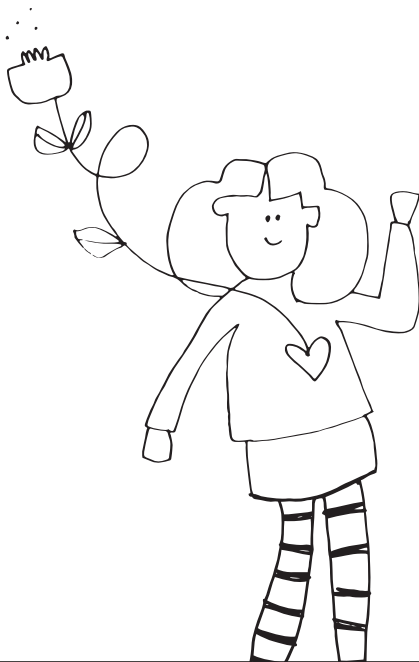
- Hur ska det vara att leva på Åland?
- Vad måste vi göra för att Åland ska bli bra för alla?

Fler än hundra personer ville fortsätta att samtala. Dessa personer har bildat ett nätverk. Det kallas bärkraft.ax.

Vi i bärkraft.ax vill påverka
framtiden på Åland. Vi deltar på
vår fritid, skoltid eller arbetstid.

Vi vill göra Åland till ett hållbart
samhälle. En plats som det är bra att
leva på.

Alla får vara med i **bärkraft.ax**.
Välkommen du också!

Vad är hållbar utveckling?

Hållbar utveckling är viktigt.
Alla måste ta ansvar. Därför har länderna i FN (Förenta Nationerna) enats om att arbeta för hållbar utveckling.

Nästan alla länder är med i FN.
FN arbetar för fred och säkerhet.

På många platser i världen har man också enats om vad hållbar utveckling är.
Åland är en sådan plats.

Hållbar utveckling betyder

- att vi slutar använda fossila bränslen.

Kol, olja och naturgas är fossila bränslen. Dessa ämnen finns djupt i marken. Det är bäst om vi låter dem vara där. Så är det också med metaller och mineraler.

Hållbar utveckling betyder också

- att hem och företag inte släpper ut ämnen som skadar naturen. Det som skadar naturen skadar också oss.

Vi producerar (tillverkar) många saker. Till exempel telefoner och plastpåsar. Då bildas ofta ämnen som kan skada djur och natur.

Det finns också många naturliga ämnen, Till exempel näring i matrester, kiss och bajs. Där människor bor och arbetar samlas mycket på en plats. Det är inte bra för naturen.

Hållbar utveckling betyder också

- att vi tar lagom mycket från naturen, alltså marken, skogen, vattnet och djuren som lever här. Det måste finnas orörd natur.

I ett hållbart samhälle

- mår alla så bra som möjligt
- lyssnar vi på varandra
- får alla lära sig bra saker
- är alla lika mycket värda
- är alla trygga.

Vårt mål: ett hållbart Åland

Vårt mål är ett hållbart Åland.
Ett hållbart Åland är det bästa
Åland vi kan tänka oss.

När vi tänker på målet orkar vi
ändra vårt sätt att leva. Trots att det
ibland är lättare att leva som vi
brukar.

Vi tänker inte: vad brukar funka?
Nej, för då vågar vi bara lite. I stället
tänker vi: hur vill vi ha det på Åland?
Hur vill vi att våra barn och
barnbarn ska leva?

Då vågar vi skapa ett nytt samhälle.
Ett samhälle som är bra för både
människan och naturen!

På det bästa Åland vi kan tänka oss lyssnar vi på varandra. Vi vågar säga vad vi tycker. Vi utvecklas och visar vad vi kan. Alla känner att de behövs. Vi kallar det för **att blomstra**. Vi tror att alla kan blomstra. På Åland är vi trygga och bryr oss om varandra.

Här finns skolor och sjukvård. Ingen måste vara ensam. Det finns platser där vi kan mötas. Platser som vårt nätverk, bärkraft.ax. Men vill man vara ensam så får man det.

På Åland tar vi också ansvar själva. Vi mår bra av att ta ansvar. Vi måste ta ansvar för att kunna skapa ett hållbart Åland.

På det bästa Åland vi kan tänka oss får vi allt vi behöver. Ingen tar skada av det. Här mår människor, djur och natur bra. Vi kallar det för **ett bärkraftigt samhälle.**

På det bästa Åland vi kan tänka oss tar vi hand om varandra. Vi är bra på att arbeta och försörja oss. Och vi vågar tänka nytt. Det vill vi fortsätta med!

Vi minns vår historia. Åland kallas för **fredens öar.** Här finns inga soldater eller militärbilar. Vi ska se till att det blir så i framtiden också. Vi måste ta hand om vår fina ö.

På Åland vill vi ha fred och demokrati. Alla är lika mycket värda. Allas röst är lika mycket värd. Alla får säga vad de tycker. Vi lyssnar på varandra.

Vi har ett mål: ett hållbart Åland. Men vi vill mer än så. Vi drömmer om ett nytt samhälle. Det bästa Åland vi kan tänka oss. Vi kallar det för vår vision.

Åland måste bli hållbart så att vi kan göra visionen verklig.

**Alla kan blomstra
i ett bärkraftigt samhälle
på fredens öar**

Våra delmål

Vårt mål är ett hållbart Åland. För att nå målet har vi tagit fram sju delmål. Dessa delmål måste vi nå senast år 2030.

Delmål 1: Alla mår bra och får utvecklas.

Alla barn växer upp i trygga hem, på trygga platser. Barn mår bra, både i kropp och själ. De får lära sig nya saker.

Alla barn går i skolan. De lär sig

- hur man lever i ett hållbart samhälle.
- hur man talar med andra på ett bra sätt. Att vara vänlig. Att vara tydlig.
- hur en bra ledare är.
- att bara handla saker de behöver. Saker som inte skadar djur och natur.
- att uttrycka tankar, känslor och åsikter genom att skapa. Att skapa är till exempel att skriva, måla, spela musik eller dansa.
- att röra på sig för att må bra.
- att läsa, skriva och räkna.

År 2030 är skolorna på Åland bland de bästa i världen.

Vuxna mår bra och utvecklas. De har arbeten som känns viktiga för dem. De får vara med och påverka. Alla kan leva på sin lön.

År 2030 tar vuxna ansvar för sin hälsa. De mår bra.

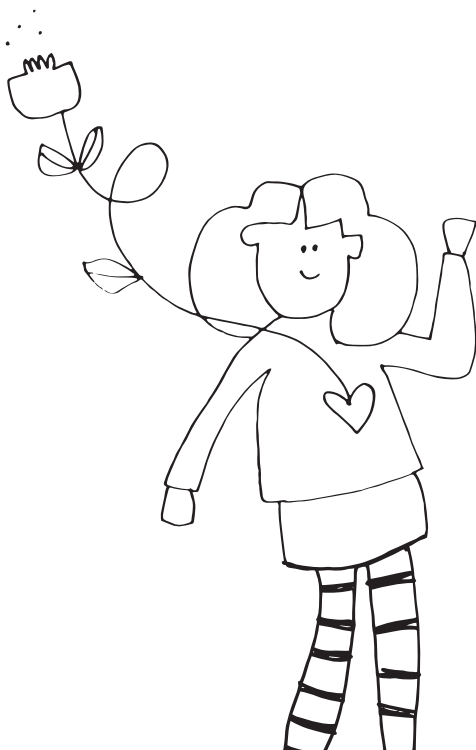
När man tar ansvar för sin hälsa

- äter man nyttig mat
- rör man på sig
- låter man bli tobak, alkohol och andra droger.

År 2030 får alla som behöver hjälp. Alla har någon att tala med. Det spelar ingen roll vilket kön man har. Det spelar inte heller någon roll om man är gammal eller ung. Eller varifrån man kommer. Vården är till för alla.

Våra boenden passar alla. Där vi bor finns service: vi har mataffärer, hälsovård och bibliotek. Alla som vill kan vara ute i vår fina natur.

År 2030 trivs vi på platsen där vi bor. Där vill vi leva tillsammans.

Delmål 1: Alla mår bra
och får utvecklas.

Delmål 2: Alla är trygga och kan vara delaktiga i samhället.

År 2030 vill vi ha ett samhälle utan våld. Att använda våld är att få någon annan att må dåligt. Vi får inte hota varandra. Vi får inte säga dumma saker till varandra. Vi får inte slå eller på annat sätt skada någon.

Våld i hemmet är svårt att se. Därför satsar vi extra på att hjälpa dem som far illa i sina hem.

Vi styr över våra liv. Alla, även äldre och familjer med barn, har en trygg ekonomi. Det betyder att alla har pengar till mat, kläder och bostad. Vuxna känner att de är bra föräldrar. Ungdomar går i skolan eller jobbar.

Vi lever i en **demokrati**. Det betyder att vi väljer våra ledare. När det är val röstar vi gärna. På så sätt kan vi påverka hur samhället ska se ut.

Det går inte att muta våra ledare. Man kan alltså inte ge dem pengar för att bestämma vad de ska göra.

År 2030 har vi **jämlikhet** och **jämställdhet** – alla är lika mycket värda.

Alla har rätt att säga sin åsikt.

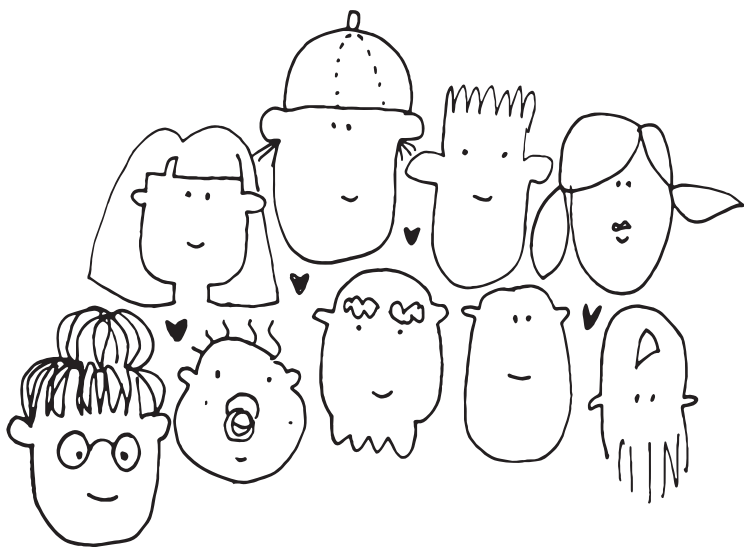
Vi har olika

- kön
- ålder
- ursprung
- religion
- ekonomi.

Men alla är lika mycket värda. Det spelar inte heller någon roll om man har funktionsnedsättning. Eller vilket jobb man har och vilka man känner.

Våra delmål

Om två personer utför samma jobb, får de lika mycket i lön. De som har låg lön ska få högre lön. Deras lön ska öka fortare än andras.

Delmål 2: Alla är trygga och kan vara delaktiga i samhället.

Vuxna tar hand om familj och hem tillsammans. Både kvinnor och män fattar beslut i företag och på myndigheter.

År 2030 bygger vi för alla. Unga och personer med funktionsnedsättning är med och planerar. Vi tänker på alla när vi bygger hus, skolor och sjukhus. Då kan alla vara med i samhället.

Det finns många föreningar där vi har trevligt tillsammans. Vi kanske odlar växter eller målar tavlor. Alla får vara med.

Delmål 3: Allt vatten är rent.

Allt som lever på jorden behöver vatten.

År 2030 är allt vatten på Åland rent.
I marken, sjöarna och havet. Vi vill
kunna dricka vattnet i sjöarna.

Vattnet i **Östersjön** måste bli rent. Därför
släpper vi inte ut farliga ämnen i havet.
Vi jobbar ihop med andra som bor vid
Östersjön. Vi vill att alla är med och tar
hand om havet.

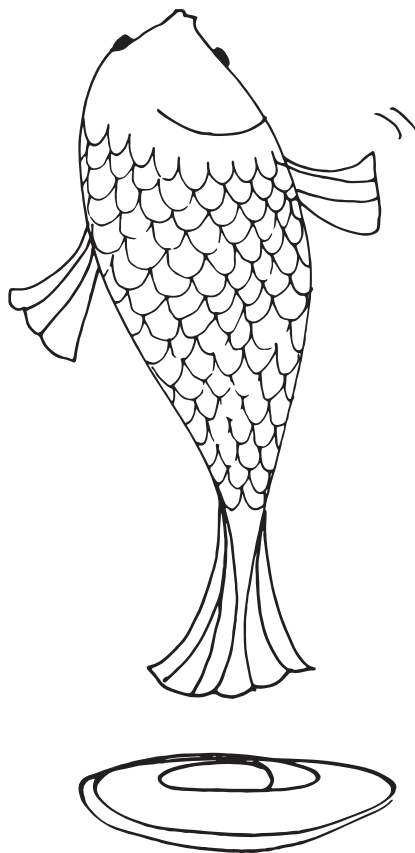
Vi är glada för Östersjön. Havet är vårt
ansvar.

År 2030 vet vi hur mycket vatten vi använder. När vi använt vatten renar vi det. Sedan använder vi det igen.

Näring, som fosfor och kväve, samlas i reningsverken. Sedan används näringen igen när ny mat produceras. Fosfor och kväve behövs när vi odlar mat. Lök och andra grönsaker behöver fosfor och kväve för att växa.

Vi vet hur vi använder vattnet. Därför vet vi också att vi har bra vatten. I marken, sjöarna och havet.

Vi använder inte plast, bekämpningsmedel och andra gifter, eftersom det skadar vattnet. Vi skyddar områden med dricksvatten.

Delmål 3: Allt vatten
är rent.

Delmål 4: Ekosystemen är i balans och vi har biologisk mångfald.

Ekosystem är viktiga för allt liv på jorden. Hela vår planet är ett **ekosystem**. I det finns flera mindre ekosystem. Till exempel allt som lever i städernas gräsmattor och i skogen. Också i stubbar och sjöar finns ekosystem.

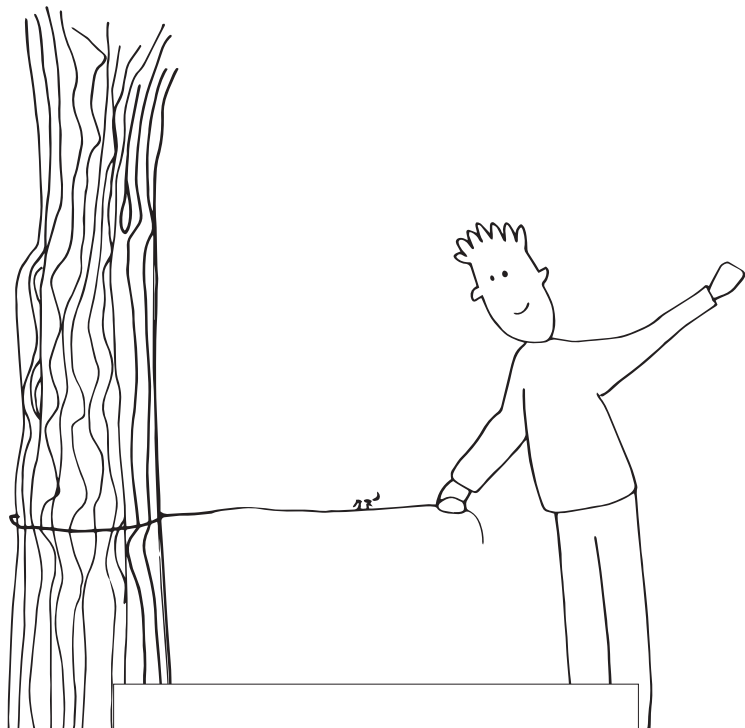
I ekosystem lever många djur, växter, bakterier och andra organismer. Allt som lever där kallas för **biologisk mångfald**.

Ett friskt ekosystem har biologisk mångfald och bevarar vårt klimat.

Våra delmål

År 2030 brukar vi **marken, skogen och havet** utan att skada dem. Allt som hör till naturen får leva. Vi skyddar särskilt djur som är hotade. Nya växter och djur kan skada våra ekosystem. Därför vill vi inte att nya växter och djur kommer till Åland.

År 2030 äter vi fisk från våra egna vatten. Vi fiskar i havet. Vi odlar också fisk på nya och bra sätt. Vi brukar skogen för att försörja oss på ett hållbart sätt.

Delmål 4: Ekosystemen
är i balans och vi har
biologisk mångfald.

Delmål 5: Åland lockar boende, turister och företag.

Vi tänker på vad ordet **vi** står för: vi är alla på Åland. Tillsammans säger vi "Välkommen!" till alla som vill komma hit.

När Åland är hållbart vill många komma hit. Och de som kommer hit hjälper oss att göra Åland hållbart.

Många vill komma till ett hållbart Åland. Ett hållbart Åland har **bärkraft**.

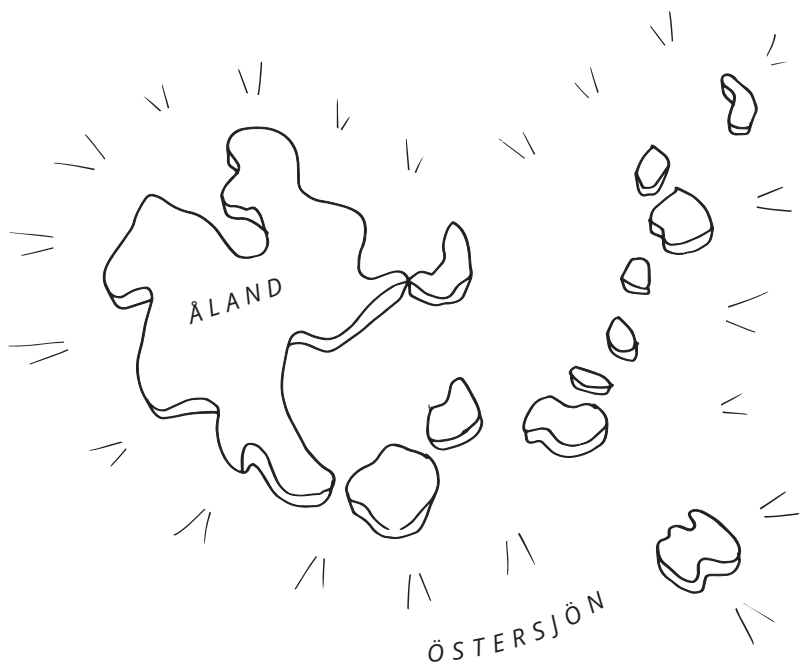
År 2030 kommer människor till Åland för att

- vara i den fina naturen. Havet lockar.
- ta del av vår kultur. Vi har en rik historia. Många vill se vår konst, design och våra byggnader.
- vi har bra skolor.
- vi har många olika föreningar.
- Mariehamn är en intressant stad.
- det går bra för företag här. Det är lätt att testa nya idéer. Myndigheter tar snabba beslut på Åland. Det går fortare att ta beslut i ett litet samhälle.
- vi reser på ett hållbart sätt på Åland. Vi reser också hållbart till och från Åland. Här finns platser där vi kan mötas.

Våra delmål

- det är lätt att ha kontakt med omvärlden. Internet funkar bra. Vi jobbar med andra som bor runt Östersjön. Särskilt med dem i Åbo, Helsingfors, Stockholm och Uppsala.
- vi anpassar oss till förändringar i vårt samhälle, naturen och världen. Och vi tar hand om naturen.

Människor trivs där alla kan leva.

Delmål 5: Åland lockar boende, turister och företag.

Delmål 6: Vi använder förnybar energi.

Idag använder vi olja (fossilt bränsle) till exempel till att värma våra hus med. Då bildas växthusgas. Gasen påverkar vårt klimat.

Vädret kan ändra varje dag. Det kan blåsa eller regna. Det kan vara varmt eller kallt. Om vi får ett nytt klimat är det inte bara vädret som förändras. Havet kan stiga. Mat som vi odlar idag kanske inte kan växa på Åland längre. Skogen kan också förändras.

I vårt ekosystem är växter och djur beroende av varandra. Därför vill vi ha kvar vårt klimat. Om klimatet förändras vet vi inte vad som händer med naturen, djuren och oss.

Förändringar i klimatet är en stor utmaning. Det finns risk att jorden blir två grader varmare. Det skulle betyda ett nytt klimat.

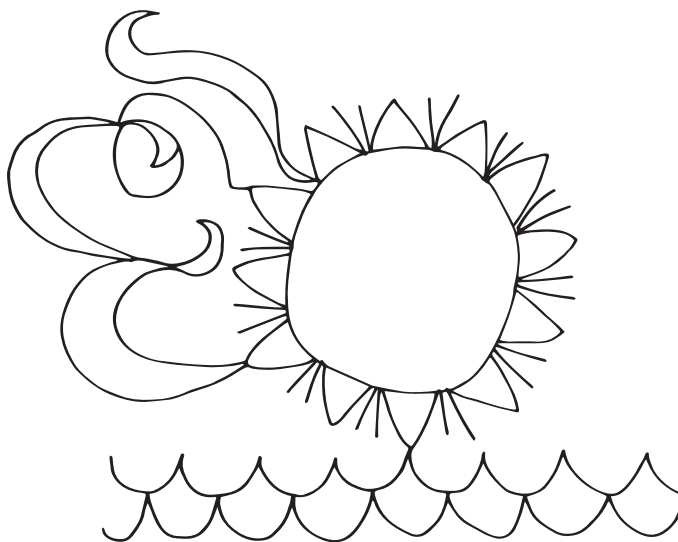
El och bränsle till bilar är energikällor. År 2030 använder vi mest **förnybara energikällor**. Det kan vara energi från solen, vind, vågor och växter.

År 2030 använder vi mindre energi. Både hemma och på våra företag. Vi använder också mindre energi när vi åker bil eller båt.

År 2030

- tankar vi våra nya bilar med el eller **biobränsle**. Det görs av träd och andra växter.
- undviker vi fossila bränslen när vi tillverkar saker.
- värmer vi våra hus utan fossila bränslen.
- mår skogen bra. Den är en så kallad kolsänka. Det betyder att den tar upp växthusgas från luften. Då blir luften ren och gasen förändrar inte vårt klimat.

År 2030 är Åland **energismart!**

Delmål 6: Vi använder förnybar energi.

Delmål 7: Hållbar produktion och hållbar konsumtion.

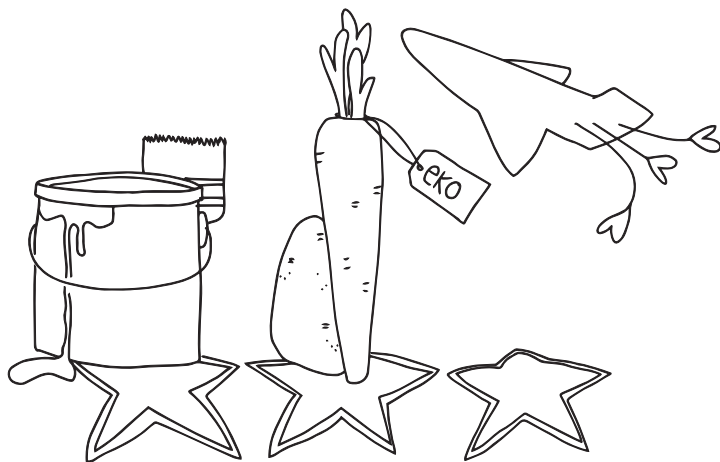
Detta mål är ett måste. Först när vi nått det klarar vi de andra sex delmålen.

År 2030 erbjuder företag och myndigheter bara **hållbara produkter** och **tjänster**. Och vi konsumerar (köper och använder) produkter och tjänster på ett hållbart sätt. Av det som blir över gör vi nya produkter. Det finns inga sopor.

Vi producerar hållbar mat på Åland. Den är nyttig. Vi äter gärna den. Bönderna får betalt för sitt arbete.

Vi tänker hållbart

- inom vården
- när vi bygger
- när vi transporterar (flyttar saker)
- när vi brukar skogen
- inom turismen.

Delmål 7: Hållbar produktion och hållbar konsumtion.

När och varför?

När ska vi tänka hållbart?

Alltid! Hemma, i skolan, på jobbet, i föreningen.

Varför ska vi tänka hållbart?

För att vi vill ha det bästa Åland vi kan tänka oss. För att vi vill skapa ett nytt samhälle, ett hållbart Åland.

Åland har alltid varit en bra plats att bo på. Därför är vi tacksamma mot dem som levt här före oss. Men vi på Åland har också bidragit till **den stora accelerationen.**

Med den stora accelerationen menas att vi har blivit många fler på kort tid. Sedan 1950 har vi blivit 5 miljarder fler på jorden.

Vi köper och säljer fler saker och tjänster. Vi handlar också med människor över hela världen. Detta är dåligt för miljön. Därför är det dåligt för oss. Det är också orättvist. Några blir rika medan andra blir fattiga.

Vi måste tänka hållbart. Då kan vi leva hållbart. Vi vill leva hållbart för att det är bra för oss. Det är också bra för naturen. Och det är bra för våra barn och barnbarn.

Med ett hållbart Åland blir vi mindre sårbara. Vi kan möta ett nytt klimat. Vi kan ta emot flyktingar som behöver skydd. Vi klarar av ekonomiska kriser.

Tillsammans är vi starka

I nätverket bärkraft.ax kan vi tillsammans nå vårt mål. Vi kan göra Åland hållbart. Vi kan också utveckla Åland. Vi kan göra visionen verklig.

Vi lär varandra vad vi kan och måste göra. Alla kan komma med förslag.

På Åland finns ett **Utvecklings- och hållbarhetsråd**. Rådet är en grupp personer från myndigheter, företag och föreningar. Rådet tar ansvar för vårt nätverk, så att det är starkt. Men vi måste alla fråga oss: Vad kan jag göra? För alla kan göra något. Därför kan alla också bidra.

**ALLA KAN BLOMSTRA
I ETT BÄRKRAFTIGT SAMHÄLLE
PÅ FREDENS ÖAR**

Lästips

Läs mer om nätverket
bärkraft.ax (ej lättläst):
www.barkraft.ax

Här kan du läsa om **Agenda 2030** och
FN:s 17 utvecklingsmål (ej lättläst):
www.globalamalen.se

